

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ РАЙОН

ПРИРОДНІ ОСОБЛИВОСТІ РАЙОНУ

Розташований у східній частині області. Площа — 980 км². Населення — 23,2 тис. осіб, у тому числі міського — 7,4 тис. осіб. Щільність населення — 24 особи/км².

Район розташований на південно-західному схилі Середньоросійської височини. У геоморфологічному відношенні його територія — вододільне плато між рр. Великий Бурлук та Середньою і Волоською Балаклійками — лівими притоками р. Сів. Донець. Рельєф рівнинний. Центральна частина території характеризується підвищеними абсолютними відмітками (170-185 м). Нахил поверхні — у північному напрямку до долини р. Великий Бурлук та у південному — в бік верхів'я рр. Середньої та Волоської Балаклійок.

Розташований у Середньоросійській лісостеповій фізико-географічній провінції, належить до недостатньо вологої, теплої агрокліматичної зони.

Річки басейну Сів. Дінця — Великий Бурлук, Середня Балаклійка, Волоська Балаклійка. Побудовано 56 ставків загальною площею водного дзеркала 982 га.

Переважають чорноземи типові середньогумусні, важкосуглинисті чорноземи. Є заплавні болотні ґрунти, солонці та солончаки.

Природна різнотравно-лучно-степова рослинність майже не збереглася. Площа лісових насаджень — 3965 га. Переважають середньовікові та молоді насадження. Основні деревні породи — дуб звичайний, ясен звичайний, осика, сосна звичайна.

Відсоток природних та напівприродних територій становить 23,37.

У районі поки що заповідано лише 3 заказники місцевого значення: 2 ентомологічних і 1 — ботанічний. Загальна площа територій ПЗФ складає 33,9 га (що становить 0,04 % усієї площі району).

ПРИРОДНІ ПЕРЛИНИ

Перспективний орнітологічний заказник «Гетьманівський»

Ділянка долини р. Великий Бурлук (ліва притока р. Сів. Донець), що включає заплаву (русло річки, старичні озера, заболочені та остепнені луки, болота) та степові схили на правобережній надзаплавній терасі. Тут переважають угруповання справжніх і засолених луків, багато представлена прибережно-водна рослинність. На схилах правого берега фрагментарно поширені степові угруповання справжніх і чагарникових степів.

На території заказника представлені водно-болотні, лучні та степові орнітокомплекси з низкою рідкісних видів, занесених до Європейського Червоного списку (деркач), Червоної книги України (журавель сірий, поручайник, лунь польовий), Червоних списків Харківської області

(лебідь-шипун, бугай, бугайчик, чепура велика, чапля руда, куріпка сіра, грицик великий, лунь лучний, сова болотяна, рибалочка, синиця вусата, очеретянка індійська). Ділянка заплави є важливою частиною міграційного коридору в басейні р. Сів. Донець, місцем зупинки для відпочинку та годівлі перелітних птахів (гусей, лебедів, качок, журавлів, пастушкових, чапель, лелек, мартинів, крячків, куликів). В травні 2002 року тут було зареєстроване міграційне скупчення журавля степового (Червона книга України). Це перше більш ніж за столітній період спостереження цього рідкісного виду на території Харківської області.

Існуючі території природно-заповідного фонду

Природні території

Ботанічні заказники місцевого значення

Новомиколаївський

Номер в загальному переліку та на карті	131
Площа, га	23,0
Місце розташування	Біля с. Новомиколаївка
Коротка характеристика	Ділянка степової рослинності, де зростають рідкісні види ковили та сон чорночуйий, які занесені до Червоної книги України
Відповідальний за охорону	Новомиколаївська сільська Рада

Ентомологічні заказники місцевого значення

Веселий

Номер в загальному переліку та на карті	25
Площа, га	3,9
Місце розташування	Біля с. Петропілля
Коротка характеристика	Ділянка з угрупованнями справжніх типчакково-ковилкових та чагарникових степів. Зберігся фрагмент степового ентомокомплексу, приуроченого до рідкісних рослинних угруповань. Зареєстровано низку рідкісних видів комах, занесених до Червоної книги України (дибка степова, красотіл пахучий, стафілін волохатий, каптурниця срібна, совка сокиркова, мегахіла округла, ксилокопа звичайна). Помітне місце посідають корисні комахи-запилувачі сільськогосподарських культур
Відповідальний за охорону	Петропільська сільська Рада

Мерехнянський

Номер в загальному переліку та на карті	69
Площа, га	7,0
Місце розташування	Біля с. Федорівка
Коротка характеристика	Степова ділянка в південній частині урочища Мерехнянське оточена байрачними лісами. Поширені рідкісні рослинні угруповання та види рослин, занесені до Європейського Червоного списку, Червоної книги України та Червоних списків Харківщини. Основне ядро ентомофауни складають степові угруповання комах. Виявлені види, занесені до Червоної книги України (рофітоїдес сірий, мелітурга булавовуса, мегахіла округла, ксилокопа звичайна, джмелі моховий, глинистий, вірменський). Запилювачі сільськогосподарських культур представлені джмелями й поодинокими бджолиними (андрени, галікти, евцери, цератини, осмії, листорізи)
Відповідальний за охорону	Сподобівська сільська Рада

ТЕРИТОРІЇ, ЩО ЗАРЕЗЕРВОВАНІ ДЛЯ НАСТУПНОГО ЗАПОВІДАННЯ

№ з/п	Пропонований тип заповідання	Орієнтовна площа, га	Місце розташування	Характеристика об'єкта
186	Пам'ятка природи ботанічна	20,0	Біля с. Шпиківка	Комплекс ендемічних та реліктових рослин на крейдяних схилах
187	Заказник ентомологічний	13,4	Біля с. Крейдянка	Місце поселення рідкісних та корисних комах-запилювачів с. -г. культур
188	Заказник ботанічний	35,5	Біля с. Василенкове	На схилах балки зростають рідкісні та зникаючі види ковили, чебрецю тощо
189	Пам'ятка природи ботанічна	4,6	Біля с. Одрадне	Природний байрачний ліс, де зростають рідкісні види рослин
190	Заказник ботанічний	5,0	Біля с. Старовірівка	Схили балки, вкриті різнограв'ям, місце зростання рідкісних рослин, занесених до Червоної книги України

№ з/п	Пропонований тип заповідання	Орієнтовна площа, га	Місце розташування	Характеристика об'єкта
191	Заказник ентомологічний	220,0	Біля с. Кравцівка	Місце поселення рідкісних та корисних комах-занилювачів с. -г. культур
192	Заказник ботанічний	4,0	Біля с. Безмятежне	Місце зростання рідкісних видів рослин, занесених до Червоної книги України
193	Заказник ботанічний	7,0	Біля с. Раївка	Місце зростання видів рослин, занесених до Червоної книги України
194	Заказник ботанічний	600,0	Біля сс. Сподобівка, Дуванка	Крутосхили степових балок басейну р. Синиха (притоки р. Оскіл) з цілинною степовою рослинністю
195	Заказник ботанічний	280,0	Біля с. Аркадівка	Крейдяні крутосхили правого берега р. Великий Бурлук з низкою ендемічних та реліктових видів рослин

Території, які передбачено заповідати в складі екологічної мережі

№ з/п	Назва, категорія та тип території	Орієнтовна площа, га	Розташування	Характеристика
41	Орнітологічний заказник «Гетьманівський»	230,0	Біля с. Гетьманівка	Водно-болотне угіддя в долині р. Великий Бурлук
42	Ботанічний заказник «Аркадівський»	30,0	Біля с. Аркадівка	Ділянка луків у заплаві р. Великий Бурлук
43	Ботанічний заказник «Безмятежний»	25,0	Біля с. Безмятежне	Ділянка луків у заплаві р. Волоська Балаклійка

**МЕРЕЖА
ІСНЮЮЧИХ ТА РЕЗЕРВОВАНИХ
ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ
ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО РАЙОНУ**

- існуючі території природно-заповідного фонду
- * території, що резервовані для наступного заповідання
- ◆ території, які передбачено заповідати в складі екологічної мережі